

Byxesojuuzna Kommuniis (bolševigyydei) Paartiin ISTOORI

XURIAANGII KYURS

BK(b)-iin CK-ei Komissiin redaakca doro. BK(b)-iin CK-er hašaagdahan. 1938 on.

4. ZEBSEGTE VOSSTAANIDA BELEDXEHE GEHEN BOLŠEVIIGYYDEI PAARTIIN XARAA. PAARTIIN VI SJEEDZ

Byryaazna ba aizebyrayaazna xebelei zyghe jaašagyl xoro xardalgiin baidal soo bolševigyydei paartiin VI sjeedz Petrograadta suglaraa hen. Ene xadaa Loondonsko V sjeedz diin hyyleer arban zil bolhon xoino ba bolševigyydei Praazska konfereenciin hyyleer taban zil bolhon xoino suglaraa baina. Sjeedz bolbol 1917 onoi ijylytiin 26-haa aavgustiin 3 boltor yrgelzelehen ba legaalyba bişeer yngerehen baina. Xebelde xadaa sjeedziin gansaxan zarlagda tuxal sonoxogdoo, sjeedziin bolxo gazar zaagdaagyl baigaa. Tyryyşilne zasadaaniinud Viiborgske talada boloo hen. Hyylein zasadaaniinud Naarvskaa vorotaagai dergede hurguuliin gerte abaagadahan baigaa, mynne tendens kылтырын Ger barigdahan baina. Byryaazna xebelei xadaa sjeedzede xabaadagadyl arestovaxiiji erihen baigaa. Tagnuulad bolbol sjeedziin zasadaaniin bolhon gazariji olxo geze xylöe eseteree bederbeşji, tiin tereeniiji oloogyi hen.

Igeze, carizmiiji unagaahanai hyyleer taban hara bolhon xoino, bolševigyyd bolbol niuusaar suglaraa baatal bolhon ba xarin proletaarska paartiin voozde, Lenin bolbol ene yjede Razliiv staañça şadar şalaş soo xorgodoxo baatal bahai jym.

Sagzuuriin pravitel'stviin bederylşedee myşxegdehen, Leenin bolbol sjeedz deere baixa argagyl baigaa hen, gebeşji Leenin xadaa Petrograadta baigaa eeringee soraatniguid ba şabiniidaar: Stalin, Sverdlov, Moolotov, Ordzonikidze gegşedee damzuulan podpoolisoo sjeedziiji xylberilehen baina.

Sjeedz deere şildexii goolostoi 167 deegaaduud ba soveşçaatılba goolostoi 123 deegaaduud balaşa hen. Tere sagta paarti bolbol 240 mlanga şaxuu çleengyydei baigaa. Ijylytiin 3 boltor, todorxoilon xebelei, xydelmerişenei demonstraaciiji butasoxixo xyrter, bolševigyydei yşöe legaalybaar xyelmerileze baixada, paarti bolbol xebelei 41 oorgantai bahai ba tedenheñ 29-nb orod xelen deere ba 12-nb bişe bişe xelennyydeere gardag baigaa.

Ijylylske ydernyyde bolševigyydiiji ba xydelmerişen angliiji xaşahan xabşahan jabadal xadaa manai paartiin vijaii gansaxan бага болгоогы баихааа багаай, xarin, neerge—tereeniin yşöe ylyi jike bolgohon baina. Niutaguud-haa jirehen deegaaduud xadaa, xydelmerişed ba soldaaduud bolbol maassaaraa, menşevigyyd ba esernyydiiji orxizo, tedereniiji "social-tyrmeşed" geze şoo yzen nereledeg boloo gehen xeden olon faaktunuiiji xaruulaa xelee hen. Menşevigyydei ba esernyydei paartiinudai çleengyyd bahai xydelmerişed ba soldaaduud bolbol eehediingee çleenske bileeyuydiiji xaxar şuura talaaq ba tederenei paartiinudhaa xaraa şireel xeheer garza oşodog, tiigede maniji eeringee paartida abii geze bolševigyydehe guidag baigaa hen.

Sjeedziin gol asuudalnuud xadaa Centralnaya Komiteedei političeske oğood ba političeske polozeeni tuxai asuudal bahai jym. Ede asuudalnuud tuşaa doklaaduud soogoo nyxer Stalin xadaa revolyuciiji daraxa geze byryaziin xerşji xamaş xşöe gargaza baigaşji haana, revolyuciin urgaza ba xygeze bahiñ ton todo honoroor xaruulaa hen. Nyxer Stalin xadaa proouktunuiiji yliberilen gargaza ba xubaarilaxa jabadada xydelmerişenei kontrolb bejelylyxe tuxai, gazariji tariaaşadta ygeze tuxai, byryaziin garhaa zasaşji xydelmerişen angliin ba tariaaşan ygeiteineri garta ygeze tuxai asuudaliji revolyuce tabiza baina geze xaruulaa hen. Revolyuce bolbol eeringee xaraaktera—socialis bolzo baina geze Stalin xelee hen.

Oron dotorxi političeske polozeeni bolbol ijylylske ydernyydei hyyleer erid xubilaa hen. Xojorzasag ygei boloo. Eşero-menşevistske xylberilei Soveedyd bolbol byxii zasagiiji abxa duragyl baigaa. Iimehe Soveedyd zasaggylynyd boloo hen, Zasag xadaa byryaazna Sagzuuriin pravitel'stviin garta xandan suglaraan baigaa, tiin ene pravitel'stvo bolbol revolyuciiji zebsegheñ hullaşa, tereeni organizaaciiji butasoxixo, bolševigyydei paartiiji butasoxixo jabadala yrgelzeleheer baigaa hen. Revolyuciin miirne xygeze argan ygei boloo. Negel arga yjebe, geze nyxer Stalin xelee hen,—Sagzuuriin pravitel'stviiji unagaaza, zasagiiji xyşöe abxa. Zygeer, zybxen proletaard bolbol derveñske ygeiteineri sojuuz xeze, zasagiiji xyşöe abxa şadaxa baina.

Yşöe le menşevigyyd ba esernyydeer xyltylyhen Soveedyd bolbol byryaziin laager uruu holzoron orohon ba myneeni polozeeniin yjede gansaxan Sagzuuriin pravitel'stviin tuhamarşa bolon vestypaala şadaxa baina. "Byxii zasagiiji Soveedydi!" —gehen loozungii bolbol, geze nyxer Stalin xelee hen, ijylylske ydernyydei hyyleer boluulagdahan baixa johotoi. Tiigebesji, ene loozungii sagzuura boluulhan jabadal xadaa Soveedydei zasagi tylöe temeselihe xeribesji arşahan jabadal bolno bişe. Revolyucioonno temeseli oorganuud bolxo, jyxenii Soveedyd tuxai bişe, xarin menşevigyyd ba esernyydeer xyltylyhen, zybxen mynne baigaa Soveedyd tuxai xelşegdeze baina.

"Revolyciin miirne yje duuhaa,—geze nyxer Stalin xelee hen,—miirne bişe yje, alasaldanuud ba teherledeenyydei yje bolzo jirebe..." (RSDRP (b)-iin VI sjeedziin protokolnuud, xuudalian 111).

Paarti bolbol zebsegte vosstaanida orozo jabaa. Sjeedz deere, byryaazna vlijaaniiji medyylen, socialis revolyucyede orozo gehen xaraada esergy vestypaaldag xynyid oldoxo baigaa hen.

Trockiist Preobrazenskii bolbol zasagiiji dalan abxa tuxai rezolyuce soo, Baruntai gansaxan proletaarska revolyuciin bii baigaa xadan onoiiji socialis zamaar şigilylyze bolxo baina geze zaaxiij duradxa hen.

Ene trockiis duradxadan esergy nyxer. Stalin vestypaala hen.

"Imagat Rossii bolbol,—geze nyxer Stalin xelee hen,—socializmde oroxo-zamhi gargañ tatigşa oron myñ baixa bolxo baina... Gansaxan Jevroopo bolbol manda zamlimnai zaaza ygeze jym geze oigodog ymexireze xuuşarahan bodoloo halgaza xajaxa xeregeti. Dogmatičeska marksizm ba tvorčesko marksizm geze baidag. Bi xadaa hyylşilxñññ yndehe barimtalai baina!" (myn tende, niur 233—234).

Buxaariin bolbol trockiis poziciunuiiji barimtalai baixa zuuraa, tariaaşad xadaa oboroñske nastrojennitei baina, teder xadaa byryaziit bloop xehen baixa tula xydelmerişen angliiji daxaza jabaxagyl geze bataladag baigaa.

Buxaariiniji buruuxaaxa zuuraa, nyxer Stalin bolbol tariaaşad eldeb janza baidag: imperialis byryaziiji demzeze baigaa zaiiitocna tariaaşad geze baidag, tiin xyelmerişen anglii sojuuz xexelej temyyldag ba revolyuciin ilaitin tylöe temeseli tereeniiji demzeze tariaaşan ygeiteiner geze baidag geze, barimtalai todoruulaa hen.

Sjeedz xadaa Preobrazenskii ba Buxaariin zahabarinnu.

diiji arşan zailuulaa, nyxer Stalin rezolyuciin projექtiiji bataban baigaa.

Sjeedz bolbol bolševigyydei ekonomičeske platformiiji xelşee, tereeniiji batalaa hen. Tereeniin gol pyynknyid xadaa: pomeşçigey gazariji konfiskovaxa ba oron dotoroo byxii gazariji nacionalizaacalxa, baanknuudiiji nacionalizaacalxa, tomo promiştennostiiji nacionalizaacalxa, yliberli ba xubaalga deere xydelmerişenei kontrolb baiguulxa gehen baigaa.

Sjeedz bolbol yliberli deere xydelmerişenei kontroliin tylöe temeseli udxaşanariiji şuxala geze temdegehen ba kontrolb bolbol tomo promiştennostiiji nacionalizaacalgaada oroxo jabadada jixe roolb dyrygehen baigaa.

VI sjeedz bolbol socialis revolyuciin ilaxiin ysloovi bolxo, proletariaadai ba ton ygeitei tariaaşanai sojuuz tuxai leeninske polozeeniiji eeringee byxii togtomzonuud soo tusagaar xyseteiger şuxalaşalan temdeglee hen.

Sjeedz bolbol prosojuuznuud neitraalyba baixa gehen menşevistske teooriiji buruuxaagaa hen. Rossin xydelmerişen angliin urda baigaa "serbyozno" zorilgonuud xadaa, xerbee prosojuuznuud bolbol bolševigyydei paartiin političeske xylberlii mederege, bojevai angliin organizaacanuud bahai ylehen, zybxen ene uşarta gyisedxegdeze bolxo baina geze sjeedz zaagaa hen.

Sjeedz bolbol tere sagta eehediin zorigor yşöen bişe bii bolzo yzegdege baihan "Zaluşuudai sojuuznuud tuxai" rezolyuce abaa hen. Paarti xadaa xoşonxi xydelmeriingee rezylştaada ede zaluu organizaacanuudiiji partiina rezerv bolgon, paartiin xo nohoo bezilylyze şadahan baina.

Syydyte Leenine jirexe tuxai asuudal sjeedz deere xelşegdehen baina. Kaamenev, Kiklov, Trocki ba busad yşöe sjeedziin bulxoox uda, kontrevolyuciooneriyydei syydyte Leenine jirexe johotoi hen geze toolodog baihan jym. Nyxer Stalin xadaa syydyte Leenine jirexe gehende esergy erid şangar xehehen baina. VI sjeedz xadaa, ene bolbol syid bişe, xarin alxixa zobooxo jabadal bolxo baixa geze toolood, syydyte Leenine jirexe gehende myñ baha esergy yşöe xelee hen. Byryaziil bolbol eeringee ton ajuultai dalan bolxo, Leenine jirexe alxixa xiudaxa gehen—gansaxan nege jymne xyşee baihandan sjeedz bolbol hezegelgi baigaa. Sjeedz bolbol revolyucioonno proletariaadai voozdnariiji byryaazna-policeiske xorolon xardalgada esergy proteest medyylyhen ba Leenine amarşalga elşeghehen baina.

VI sjeedz bolbol paartiin şine ustaav abaa hen. Paartiin byxii organizaacanuud xadaa demokratičeske centralizmusin exin huuri deere baiguulagdaxa johotoi geze, paartiin ustaav soo zaagdahan baigaa.

Ene xadaa:

1) paartiin byxii xylberilexi oorganuud bolbol deereheer dooro xyreröe hungagdadag baixa;

2) eehediingee partiina organizaacanuudai urda partiina oorganuud yje yjede otçoodoo xedeg baixa;

3) narin şanga partiina disciplinetai ba yşöenxññ olonxi-doo medeleey ygedeg baixa;

4) deere oorganuudai togtomzonuud xadaa doodo oorganuudta ba paartiin byxii çleengyyde xelşengyi ujalga baixa gehen baigaa.

Paartiin ustaav soo xadaa, paartida xynyid abtaxadaa niutaguudai organizaacanuudta paartiin xojor çleengyydei rekomendaacaar ba partiina organizaaciin çleengyydei niitiin suglaagaar batalagdahanai hyyleer abtaxa baina geze xelegdehen baigaa.

VI sjeedz bolbol "mezraioncodiiji" tedereni liider Trocki-toin xamta paartida abaa hen. Ene xadaa 1913 onhoo xoşo Petrograadta bii bahai ba trockiistnuud menşevigyydehe ba paartiina taharaza oşohon, urulin bolševigyydei çaaştahaa byruehen, bagaxan gryppe bahai jym. "Mezraioncod" xadaa dainai yjeue centrıs organizaaca baigaa hen. Teder bolbol bolševigyydei esergy temesee baigaa, gebeşji teder myñ baha menşevigyydei olon jymeer zyşöerexegyl baidag, iime uşarhaa, xojoro xoorondoxi, centrıs, guibalzahan polozeeni ezeleze bahai jym. Paartiin VI sjeedziin bolzo baixa yjede "mezraioncod" xadaa, bolševigyydei bygedede zyşöerexee bainabdi, tiin bideneriiji paartida abxiijl guinabdi geze medyylee hen. Sjeedz xadaa teder bolbol bain baitaraa johotoi bolševigyyd bolno beze geze bodomzolood, tederenei guitiiji xangahan baigaa. "Mezraioncod" zarimuudani, zişelxede, Volodarski, Yricki ba busad xadaa hyyleereñ yñexöere bolševigyyd boloo hen. Trocki tuxai ba tereeni qytin zarim xanuud tuxai xebelei, teder xadaa paartiin tuhada xydelmerilexiin tula bişe, xarin tereeniiji hui-buulxa ba dotorhoon hyidxeze geze paartida orohon bahiñ hyilde eli boloo hen.

VI sjeedziin byxii togtomzonuud bolbol zebsegte vosstaanida proletariaadiiji ba ton ygeitei tariaaşanai beledxeze jabadada zoriulagdahan baigaa. VI sjeedz bolbol zebsegte vosstaanida, socialis revolyucyede paartiin oroxo jabadaliiji sexe zaaza yşöe hen.

Sjeedziin gargañan, paartiin manifeest xadaa byryaziit erid xatuugaar abasaldan oşoxiin tula byxii xysjöe beledxeze jabadada xydelmerişediiji, soldaaduudiiji, tariaaşadiiji uriaalan baina.

"Manai bojevai nyxedyd, şinenyyd baildaanuudta beledxegiti! Provokaacada orongyi, xatuugaar, erelşeger ba aazm syleteiger xysjöe şigulagti, bojevai kolonnuudta zagsagiil! Proletaarba ba soldaaduud, paartiin tug doro! Daralagoan dereevniinyd, manai tug doro!" —gehen ygenyydeer tere manifeesteb dyrye hen.

5. REVOLYUCYEDE ESERGY GENERAL KORNILLOV ZAAGOVOR. ENE ZAAGOVORIIJI BUTASOXILGO. BOLŠEVIIGYYDEI TALADA PETROGRAADAI BA MOSKVAAGAI SOVEEDYDEI ŞILZEN OROLOO

Byxii zasagiiji buliaan abaad, byryaziil bolbol xyşegyi bolgogdohon Soveedydiiji butasoxixo ba niuusegyi kontrevolyucioonno diktatuuriiji baiguulxa jabadada beledxeze oroo hen. Toxioidolhon polozeñhehe garagiiji xadaa "ylesxelengei jahalig gar ba aradai xoorol bolbol aradai xuurmag dryşjaanar—demokratičeske Soveedyd ba Komiteedydei xooloihoon başun abxa" jabadada xaraza bainab geze, millioner Riabysiñski gedeg ubaigyyde xeteren medyylyhen baina. Froont deere polevoi syyydyd ba soldaaduudiiji saaxalxa yxelei saazalaganuud xñ galzuugaar jabuulagdaxa baigaa. 1917 onoi aavgustiin 3-da glaavnakomandalagşa general Kornilov bolbol myñ tilde yxelei saazalaga jabuulxiiji erihen baina.

Aavgustiin 12-to, Moskvaada jixe teaatr soo, byryaziil ba pomeşçigyydei xysenydiiji mobilizovalxiin tula Sagzuuriin pravitel'stvaar zarlagdahan Gyrenei soveşçaani neegdee hen. Soveşçaani deere, gol tyleb, pomeşçigyydei, byryaziin, ge-

neraliteedi, oficeerstviin, xasaguudai tylöelegged bailsaşa baina. Soveşçaani deere Soveedyd bolbol menşevigyyd ba esernyydeer tylöelegdehen baigaa.

Gyrenei soveşçaaniin neegdeze yder Moskvaada bolševigyyd xadaa proteest bolgon bygedeniitiin zabastovka organizovalhan ba terens xydelmerişedei olonxiiji xabaaduulaa abaa hen. Negendoro myñ bişe bişe gooroduudta zabastovkannuud bolhon baigaa.

Eşer Keerenski bolbol soveşçaani deere eeringee yge soo, revolyucioonno xydelöenei alibyxii hedelegenyydiiji ba tereen soo pomeşçigyydei gazarnuudiiji tariaaşadai eehediin zorigor buliaan abalgiin hedelegenyydiiji "tymer ba şuhaar" daraxiiji, halxan baiza, zanaa hen.

Kontrevolyucioonno general Kornilov bolbol "Komitee dydydi ba Soveedydiiji ygei bolgoxiñ" sexe erile xehen baina. Glaavnakomandalagşin ştabil tilxede nereldeg baihan Staavka gedeg teeşee,—general Kornilov teeşee bankirnuud, kypecyyi, fafrikaantnuud, mynge ba demaşe ygeşöer nalduulan baiza, subahan baina.

Myn "sojuuznigudaar" geze gy, al Aangli ba Fraancin tylöelegged, revolyucyede esergy dobtolon orolgoşoo udaaruul xagyi enze, general Kornilovta jirehen baigaa.

Revolycyede esergy general Kornilovai zaagovor xeze gehen jabadal bolzo baigaa.

Kornilovoi zaagovor neemeleer beledxegdeze baigaa hen. Zaagovorhaa anxaraliiji hamaaruulxiñ tulada, zaagovorş guud boloi revolyuciin xaxad oin yderte—avgustiin 27 do bolševigyyd Petrograadta vosstaani xexele beledxeze baini genen zar taaahan baigaa. Keerenski tyryytel sagzuuriin pravitel'stvo bolbol bolševigyydiiji hyidxen orozo, proletarska paartida esergy terror şangadahan baina. Eneñel xamta general Kornilov bolbol Soveedydiiji usadxa ba şeregi diktatuuriin pravitel'stviiji baiguulxa geze Petrograad teeşee jabuulxiin tula seregydiiji sugluulaa baigaa.

Eringee kontrevolyucioonno vestypeleni tuxai Kornilov bolbol Keerenski uriaşalan xelee xenen baigaa. Zygeer Kornilovsko vestypeleni egeel bolxoo baiaa momcende Keerenski xadaa froontiiji erid xubilga, eeringee sojuuznig haa tanañan halahan baixa jym. Keerenski xadaa aradai maassanuud bolbol Kornilovşçinodoo esergy bolzo ba tereeniiji butasoxood, xerbee Kornilovşçinonoo Sagzuuriin pravitel'stviin mene geneer tanañan halaggy baigaa hainb, negenxamta myñ Keerenskiin byryaazna pravitel'stviiji xamañ xajaxa baixa geze a han baigaa.

Aavgustiin 25-da Kornilov bolbol "exe oroniiji abaraxa" hanaitab geze sonoxon, 3-dxi morito koorpusiiji general Krilimov komandovani doro Petrograad uruu jabuulaa hen. Kornilovsko vosstaanida xariu bolgon bolševig paartiin CK bolbol kontrevolyucyede zebsegie aktiivna otpor ygeze jabadala xydelmerişed ba soldaaduudiiji uriaalan baina. Xylmerişed bolbol otpor ygeze jabadala tyrgen zebsegieze ba beledxeze oroo hen. Krasnoyarska otriaduud ene ydernyyde xeden daxin urgahan baina. Prosojuuznuud eehediingee çleengyydiiji mobilizovalhan baigaa. Petrograadai şeregi revolyucioonno çaaştanuud myñ baha bojevai beledxelde oruulagdahan baigaa. Petrograadiiji toiruulaa okoopu-diiji maitahan, şablin tymer xaalanuudiiji tabihan, xyndelen zamuudiiji zadalanah baigaa. Kronştauska xeden maaşad zepşege maruusuud Petrograadiiji arşalagda jirehen baina. Petrograadai dobtolon orozo jabaa "zerlig diviziye" celeşaaduud elşegdehen ba teder bolbol gooranuud—soldaaduudta Kornilovsko vestypeleniin uşar udxiji olguulaa yge-xeden, myñ "zerlig diviziya" xadaa Petrograadta dobtolon oroxonoo arşahan baigaa. Agtaatnuud xadaa myñ bosa Kornilovsko çaaştanuudai elşegdehen baigaa. Xaana ajuultai baigaa, tere byxii gazarnuudai Kornilovşçinotai temesee talaar revkomuud ba şaabuud baiguulagdaa hen.

Yxedxen soşomogonon eşero-menşevistske liidernyyd ba tederen soo Keerenski bolbol ene ydernyyde bolševigyyde arşalagaa beedereze baigaa, uşarab, Korniloviji butasoxixo şadaxa şadaltai, stolicaada baigaa gansal reaalyba xysen,—ene xadaa bolševigyyd jym baina geze, tederen bataban elşeg hen.

Zygeer, Kornilovşçiniji butasoxilgodo maassanuudiiji mobilizovalxa zuuraa, bolševigyyd bolbol myñ Keerenskiin pravitel'stvoitai temeseele zogsogoggyi hen. Bolševigyyd bolbol byxii eehediingee politikaar Kornilovoi kontrevolyucioonno zaagovorto objektivna tuhalaza baigaa Keerenskiin pravitel'stviiji, menşevigyyd ba esernyydiiji maassanuudai urda elşylyen soxiidog baigaa.

Ede byxii xemzeenyuyei rezylştaadta Kornilovşçinoo butasoxilgodon baigaa. General Krilimov beşee buudaa alaa hen. Kornilov ba tereeni xanuud—Denikin ba Lykoomski gegşçid arestovalagdahan baigaa (tiin udangyi tedereni Keerenski sylelenen baixa jym).

Kornilovşçiniji nege soxiitoor butasoxihon jabadal xadaa revolyuce ba kontrevolyuce xojoro xoorondoxi xysenydei tenseliiji uudalan gargañan ba gereltyylen xaruulhan baina. Ene xadaa generalnuud ba kadeeske paartiina byryaziin pleende orozo hamaşahan menşevigyyd ba esernyyd xyrteröe byxii kontrevolyucioonno laageriin xosoroxo yileti baihiiji xaruulhan baina. Xyse xyrteşegyi dainiji unzagaarilxa gehen politika ba unzagaarhan dainha bolhon azaxiin hanuual bolbol aradai maassanuudai dunda tederenei vlijaaniiji eşelen ebden jahalanah baina geze medeeze bolood baigaa.

Kornilovşçiniji butasoxihon jabadal xadaa, bolševig paarti bolbol kontrevolyuciin jamaşji şinelelegenyydiiji butasoxixo şadaxa şadaltai, revolyuciin şildexii xysen bolon urgaa geze, saaşadanb, xaruulhan baina. Manai paarti xadaa yşöe orolon udaridagşa paarti bişe baigaa hen, gebeşji tere xadaa Kornilovşçinuin ydernyyde johotoi orolon ucaridagşa xysen bolzo jabuulga xehen baigaa, uşarab, tereeni zaabariinuud xadaa xydelmerişed ba soldaaduudai xelberilegyi gyisedxegdedeg bahai jym.

Eşestee, Kornilovşçiniji butasoxihon jabadal xadaa, yxeşöo geze hanagdahan Soveedyd bolbol ynen xereg deere revolyucioonno otpoori aguu jixe xysiji bejedes şingeen baihiijiñ xaruulhan baina. Imagat Soveedyd ba tederenei revkomuud bolbol Kornilovsko seregydei xargiiji xahan ba tederenei xysenyuyiiji xuxasoxihon bamañda hezegemeer bişe baigaa.

Kornilovşçinotai temeseli xadaa xydelmerişedei ba soldaad-ska depytanuudai xosoroxoodo xynen Soveedydiiji amidilruulan hergeze, tedereniiji soglaştatılşka pointikiin pleen-hee sylelenen, tedereniiji revolyucioonno temeseli yrgen xargii deere gargañan ba tedereniiji bolševig paartiin tala uuu erjylyhen baina.

Soveedydte bolševigyydei vlijaani xezeñeñiheşji ylyygeer urgaa hen.

Bolševigyydei vlijaani myñ baha dereevnide tyrgen urgahan baina.

(Yrgelzeleñ gurbadaxi niurta).

3

(Yrgelætelens 4-dexi ninurta)-

